

Madridin-instituutti tieteen ja koulutuksen palveluksessa

■ Risto Ihamuotila ja Martti Pärssinen

Päätoimittaja Jukka Aronen ja muut arvostelivat kovin sanoin Suomen Madridin-instituutin toimintaa (*Tieteessä tapahtuu* 6/2011). Heidän mukaansa instituuttia ylläpitävän Iberialais-amerikkalaisen säätiön hallitusta on vetänyt muutaman hengen ryhmä, joka on tiukasti päättänyt instituutin toimintapolitiikasta. Hallitusta on heidän mukaansa täydennetty ja supistettu eriskummallisoin suljetuin käytännöin ja samat henkilöt ovat johtaneet säätiötä ja instituuttia vuodesta 1996 lähtien.

Instituutin hallituksessa on 10–12 jäsentä. Heistä kolme on ollut mukana alusta alkaen. Heidän edustamiaan aloja on pidetty instituutin toiminnalle tärkeinä. Muut jäsenet ovat vaihtuneet joidenkin vuosien välein. He ovat edustaneet Latinalaisen Amerikan kulttuuria, oikeus-, talous- ja humanistisia tieteitä ym. sekä sellaisia yrityksiä, joilla on toimintaa espanjan ja portugalin kieliä puhuvissa maissa. Myös ulkoministeriöstä on useimmiten ollut edustaja. Hallitusta on täydennetty samanlaisin periaattein kuin muidenkin instituuttien vastaavissa elimissä on tehty. Tämänhetkisestä kymmenen hengen hallituksesta seitsemän on ollut hallituksessa puolesta vuodesta kolmeen vuoteen, joten vaihtuvuutta on ollut.

Kirjoittajat väittävät, että mainitun pienen piirin rajoitetut yhteydet ovat vaikuttaneet vahingollisesti instituutin rahoitus- ja toimintamahdollisuuksiin. Tämäkin väite on perätön. Säätiön johdolla on erinomaiset suhteet opetus- ja kulttuuriministeriöön (OKM) sekä ulkoministeriöön (UM) ja moniin tutkimusta rahoittaviin säätiöihin ja rahastoihin sekä vaikkapa Helsingin yliopistoon. Näillä suhteilla on saatu merkittäväkin lisäyksiä instituutin projektirahoisiin.

On syytä todeta, että Madridin-instituutti on sangan pieni, sillä on vain kaksi vakinaista toi-

mihenkilöä. Näillä voimavaroilla on keskityttävä tapahtumiin, joissa kysyntä ja tarjonta parhaiten kohtaavat. Instituutin, kuten kaikkien muidenkin kulttuuri-instituuttien, valtiolta saama perusrahoitus on pysynyt kutakuinkin ennallaan viimeiset kymmenen vuotta. Madridin instituutin toiminnasta rahoitetaan nykyisin lähes 90 % ulkopuolisella projektirahoituksella. Kirjoittajat voisivat selvittää, missä muualla on toimittu yhtä tehokkaasti. Kun eduskunta vuonna 1999 lisäsi instituuttien rahoitusta miljoonalla markalla, sai vasta pari vuotta toiminut Madridin instituutti 40 % koko lisäyksestä tuloksekkaan toimintansa vuoksi. Myös opetus- ja kulttuuriministeriöltä on viime vuosina saatu lisärahoitusta samasta syystä. Vuodelle 2011 instituuttimme sai suurimman perusrahoituslisäyksen (20 000 €) kaikista instituuteista, joista useimmat ovat kooltaan selvästi suurempia.

Instituutin toiminnasta voi esimerkiksi mainita, että vuonna 2009 se järjesti Suomen design-kuukauden, jonka 2,45 milj. euron budjetista lähes 90 % kulki yhteistyötahojen kautta. Tässä kulttuuritapahtumassa oli mukana 120 suomalaista näyttelleasettajaa, jotka esittelivät yli 200 muotoilijan ja arkkitehdin töitä. Designkuukausi on näkynyt lukemattomina uutisina, esittelyinä ja artikkeleina Espanjassa ja muualakin maailmassa, minkä voi todeta instituutin kotisivuilta (<http://www.madrid.fi>).

Nykyisin instituutin ohjelmatoiminnan peruslinjoista sovitaan Madridissa yhteistyössä suurlähetystön ja Finpron toimipisteen kanssa. Sekä OKM että UM kommentoivat näitä asiakirjoja osallistuen omasta näkökulmastaan päätöksentekoon. Mainittakoon, että Suomen kulttuuriviennin kehitysohjelman loppuraportissa mainitaan erityisesti Madridin-instituutti esi-

merkkinä verkostoitumisesta eri alojen toimijoiden kanssa.

Aronen ja muut kannanoton allekirjoittajat toivoivat, että instituutti avaisi ovensa kaikille espanjan ja portugalinkielisen alueen tieteen ja kulttuurin tuntijoille. Instituutti on toki varojensa puitteissa valmis tähän. Koska yksikään arvostelijoista ei ole tehnyt esityksiä instituutille hankeyhteistyöstä rahoitussuunnitelmiseen, tuntuu esitetty arvostelu kummalliselta. Se voi

vaikeuttaa instituutin asemaa juuri nyt käynnissä olevissa suurissa hankeneuvotteluissa. Arvostelijoilla, varsinkin, kun he edustavat pääosiltaan tiedepiirejä, tulisi myös olla jonkinlainen vastuu sanomisistaan.

Kansleri Risto Ihamuotila on Iberialais-amerikkalaisen säätiön hallituksen puheenjohtaja ja professori Martti Pärssinen on Suomen Madridin-instituutin johtaja.